

Bir Montafon İnekte Sekum Dilatasyonu ve Dislokasyonu

İsmail ALKAN *
Yakup AKGÜL **

Loğman ASLAN *
Erkan DÜZ ***

Abdullah KARASU *
Eda YAVUZ *

* Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi, Cerrahi Anabilim Dalı, Van - TÜRKİYE

** Yüzüncü Yıl Üniversitesi Veteriner Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Van - TÜRKİYE

*** Yüzüncü Yıl Üniversitesi Gevaş Meslek Yüksek Okulu, Hayvan Yetiştiriciliği ve Sağlığı Programı, Van - TÜRKİYE,

Makale Kodu (Article Code): KVFD-2009-183

Özet

Bu makalede 5 yaşlı Montafon bir inekte karşılaşılan sekum dilatasyon ve dislokasyonunun operatif sağaltımı ve sonuçları sunulmuştur. Ani iştahsızlık, süt veriminde gerileme ve gaita miktarında azalma şikayeti ile kliniğimize getirilen olguda gerekli fiziksel muayenelerin ardından sekum dilatasyonu ve dislokasyonu tanısı konularak operasyona karar verildi. Sekumun, ileo-ceace-colic bölgesinde tesbit edilen sekumun dilatasyonu ve torsiyonuna neden olduğu anlaşılan fitobezoar uzaklaştırıldı. Gerekli postopertif bakım yapılarak hayvan 20 gün izlendi ve herhangi bir komplikasyon şekillenmeksizin hayvanın iyileştiği gözlemlendi.

Anahtar sözcükler: İnek, Sekum dilatasyonu, Sekum dislokasyonu

Cecal Dilatation and Dislocation in a Montafon Cow

Summary

In this study, operative treatment and results was presented a 5-year-old Montafon cow with cecal dilatation and dislocation. The case was made clinical examination which brought to our clinics with complain of sudden onset of anorexia, a reduction of milk and failure to pass feces. After clinical examination of animal were decided in the operation. Determined the phytobezoar of bowel in the ceacum ileo-ceace-coloc area which accepted to cause of cecal dilatation and dislocation was removed. For a period of 20 days of postoperative follow-up in animal were observed any of the complications and getting better.

Keywords: Cow, Cecal dilatation, Cecal dislocation

GİRİŞ

Sekumun, dilatasyon ve dislokasyonu; sütçü ineklerde gözlenen, önemli verim kayıplarına neden olan ve sağaltılmaması halinde öldürücü olan bir patolojik barsak bozukluğudur. Sekal dilatasyon, organın bükülmeden gerginliğini tanımlar. Sekumun apeksi, kaudal yöne doğru seyredir ve oradan pelvis boşluğu içine yönelir. Sekumun, uzun aksisi boyunca rotasyon saptanması halinde sekal torsiyon söz konusudur ¹⁻³.

Kalın barsak obstruksiyonları, nekroz, fıtık, volvulus ve invaginasyonlara bağlı olarak oluşmaktadır. Strangulasyonlarda başlangıçta arteriyel, daha sonra venöz okluzyon oluşarak barsak duvarında işemi, perforas-

yon ve gangren gelişir. Atoni dismotilite, gaz ve içerik birikmesine (digesta) bağlı şekillenir ⁴⁻¹⁰. Bazı araştırmacılar ³⁻⁶, ruminant gastrointestinal motilitesi üzerinde yüksek konsantrasyonlu diyetlerin ve artan uçucu yağ asitlerinin etkisinden bahsetmektedir. Benzer diyetle beslenen sığırlarda, kalın barsak içeriğinde uçucu yağ asitleri şekillenerek sekumun dilatasyonu ve dislokasyonu gelişmektedir

Torsiyon ve volvulusların diyagnozunda saat yelkovanı yönünde veya tersine, dorsal retrofleksiyon-ventral retrofleksiyon (retroflexio ad ventram- retroflexio ad dorsam) tanımlamaları tercih edilmektedir. Bu

İletişim (Correspondence)

+90 432 2251126/1592

ialkan61@hotmail.com

olgularda rotasyon derecesi 90° ile 360° arasında değişmektedir. Operasyon sırasında ileo-caeca-colic birleşim yerinde herhangi bir rotasyon belirlenmesi halinde, sekumun saat yelkovanı yönü veya tersi biçiminde bükülmesi ve torsiyonu düşünülür⁸⁻¹⁴.

Bu makalenin amacı, 5 yaşlı Montafon bir inekte karşılaşılan sekum dilatasyon ve dislokasyonun operatif sağaltımı ve sonuçlarını sunmaktır.

OLGUNUN TANIMI

Olgumuzu 10.10.2008 tarihinde Veteriner Fakültesi polikliniklerine ani iştahsızlık, süt veriminde gerileme ve gaita miktarında azalma şikayeti ile getirilen 5 yaşında montafon inek oluşturdu.

Anamnez: 20 gün önce doğum yaptığı bildirilen hastada, 5-6 gündür süt veriminde ve iştahında azalma saptandığı ve son 2 günde bu belirtilerin oldukça belirgin bir hal aldığı bildirildi. Aynı zamanda dışkılamanın da benzer bir seyir izlediği, hayvanın huzursuz olduğu, zaman zaman sancılandığı vurgulandı. Hayvanın kısa ince kıyılmış saman ve konsantre yemle beslendiği ifade edildi.

Klinik bulgular: Yapılan klinik muayenede; beden ısısının 38.3°C, solunum frekansının 25/dak., nabız frekansının 70/dak. olduğu ve rumen hareketlerinin ise hiç şekillenmediği saptandı. Sağ açlık çukurluğu gergin olan hayvanda, sancı nedeniyle huzursuzluk ve inleme söz konusu idi. Sağ açlık çukurluğunun dorsalinde yapılan perküsyon-oskültasyonda metalik çınlama sesi saptandı. Yapılan rektal muayenede rektumda çok az miktarda koyu renkli mukuslu bir gaita bulunduğu tespit edildi. Ayrıca sağ karın boşluğunda balon gibi gergin olan sekum palpe edildi. Klinik ve rektal muayene bulgularına dayanılarak sekum dilatasyon ve dislokasyon şüphesiyle operasyona karar verildi.

Operasyon tekniği: İneğin sağ fossa paralumbalis bölgesi tıraş ve dezenfekte edilerek operatif girişim için hazırlandı. %2'lik lidokain ile ters "L" şeklinde kat anestezisi uygulandı. Karın boşluğu açıldığında sekumun gaz ile dolu olduğu ve Aslanbeyin tanımladığı biçimde¹⁵, sekumun dilatasyonu ve sol tarafa torsiyonunda bunun recessus intestinalis'in dışında yer aldığı ikinci tipte bir yer değiştirme olduğu saptandı.

Operasyon yarası ekartörle genişçe açıldı ve bölge steril örtülerle kaplanarak, ucu kranialye doğru olan sekum karın boşluğundan çıkarıldı (*Şekil 1*). Sekumun ucu ventrale çevrilerek damarsız bölgesine bütün

kesesi dikişi uygulandı. Sondaya takılı kanül organa sokuldu ve koyu renkli kötü kokulu içerik boşaltıldı. İleo-caeca-colic birleşim yerine ulaşıldı. O bölgede organın sarımsak renk aldığı ve oldukça sert bir kitlenin barsak içerik geçişini engellediği gözlemlendi. Beş cm uzunlukta enteretomi yapıldı. Sert kitlenin, fito-bezoar olduğu saptandı. İçerik boşaltıldı ve ensizyon alanı Schimiden ve Lembert dikiş yöntemleriyle kapatıldı. Organ normal anatomik situsuna yerleştirildi.

Postoperatif antibiyoterapi ve dengeli serum uygulanan hasta aynı gün taburcu edildi. Hasta 20 gün süreyle izlendi. Hayvanda herhangi bir problem gözlenmediği ve sindirim fonksiyonlarının normale dönerek iyileştiği belirlendi.

Şekil 1. Dilatasyon şekillenen sekum

Fig 1. Dilatation formation of caecum

TARTIŞMA ve SONUÇ

Sekum dilatasyonu sığırlar için önemli klinik problemdir. Çoğunlukla dilatasyonla birlikte dislokasyon ve torsiyonda şekillendiğinden klinik tablo hızla bozulur. Kolonun başlangıç boğumunda atoni ve dilatasyon gelişir. Kalın barsaklarda içerik geçişi engellenir ya da putrifiye gıdalara bağlı gaz birikir. Böylece sekum giderek sağ tarafta oldukça geniş bir alana yerleşir, klinik tablo bozulur ve operatif girişim zorunlu hale gelir^{3-5,8,10,13,14,16}.

Sunulan olgunun klinik seyrinde hayvanda altı gün önce ani iştahsızlık, süt veriminde azalma, durgunluk ve gaitada azalma şikayetleri gözlemlendiği, ara sıra sancılandığı ve tablonun hızla bozulduğu ifade edilmiştir.

Sekumun dilatasyon ve torsiyonlarında kesin neden olarak bilinmemektedir. Yüksek süt verimli ineklerde doğumdan 4-6 hafta önce ve sonraki dönemlerde abomasum deplasmanlarında olduğu gibi hastalık insidansı artmaktadır. Özellikle konsantre yeme bağlı oluşan uçucu yağ asitleri, metabolizma hastalıkları, ileri gebeliğin mekanik etkileri, yüksek süt veriminin hastalığın etiolojisinde önemli rol oynadığı bildirilmektedir. Bu olguda hastalığın doğumdan 3 hafta sonra ve özellikle yanlış diyetle ilgili ortaya çıktığının saptanması literatür kaynaklarla ^{10-11,13,14,17,18}, benzerdir. Operasyon sırasında barsak içerik geçişini engelleyen sert kitlenin dehidratasyona neden olduğu da düşünülmektedir. Green ve ark.¹², 4 yaşlı Holstein bir inekte iştahsızlık, süt azalması, sağ fossa para lumbaliste küçük şişkinlik, oskültasyonda timpanik rezonans saptayarak operasyon yapmaya karar verdiklerini belirtmektedirler. Operasyon sırasında sekal volvulus ile birlikte yoğun sekal nekroz gözlediklerini bu nedenle total tiflektomi uyguladıkları olgunun bir aylık sürede iyileşerek, normal dışkılamaya başladığını bildirmektedirler. Primer nedene bağlı (fitik, nekroz, volvulus) oluşan torsiyon ve dislokasyonlarda ilgili barsak segmentlerinde içerik basıncının da etkisiyle nekroz şekillenirse tiflektomi önerilmektedir ^{6,7,9,10}. Bu olguda ileo-caeca-colic bölgesinde nekroz oluşmadığı için tiflektomi yapılarak sert barsak içeriği uzaklaştırıldı.

Sekumun yer değiştirmesi üç tipte oluşmaktadır ¹⁵.

Tip I: Sekum kendi ağırlığı nedeniyle ventrale inerek karın boşluğunun tabanına yaslanır ve sekumun ucu dorsale ve yana dönebilir,

Tip II: Dilatasyonu sağ tarafa olan dislokasyon izler ve sekumun ansa proksimalis düzeyinde, ucu kraniale doğru dönüktür, diyaframanın yakınında ve resesus intestinalisin içi ve dışında yer alır,

Tip III: Dilatasyonla birlikte sağ tarafa torsiyon varsa, sekumun ucu kraniale doğru olup, konveksitesi ventrale doğrudur.

Her üç halde de içerik geçişi engellenir, gittikçe gaz oluşumu artar ve hasta apatik bir durum alır ^{7,8,12,15,16,18,19}.

Sunulan olguda ikinci tipte bir yer değiştirme saptandı, apatik görünüm ve şiddetli gaz oluşumu gözlemlendi.

Sonuç olarak, sertleşmiş, adeta taşlaşmış barsak içeriğinin (fitobezoar) neden olduğunun saptanan sekum dilatasyonu ve torsiyonu olgusunun meslek

pratiğine aktarılmasının yararlı olacağı düşüncesiyle gerçekleştirilen tiflektomi operasyonu komplikasyonsuz iyileşmenin elde edildiği bu olgunun yayınlanmasına karar verildi.

KAYNAKLAR

- Steiner A:** Cecal dilatation/dislocation-Medical and surgical approaches. Proceedings of the WBC Congress, Quebec, Canada, 2004.
- Abegg R, Eicher R, Lis J, Lischer CJ, Scholtysik G, Steiner A:** Concentration of volatile fatty acids in digesta samples obtained from healthy cows and cows with cecal dilatation and dislocation. *Am J Vet Res*, 60, 1540-1545, 1999.
- Allemann M, Eicher R, Mevissen M, Haltiner R, Meylan M, Steiner A:** Effect of sodium butyric acid, sodium valerianic acid, and osmolarity on contractility of specimens of intestinal wall obtained from the cecum and spiral colon of healthy cows. *Am J Vet Res*, 61, 678-683, 2000.
- Rosin E:** The intestines. **In**, Slatter DH (Ed): Textbook of Small Animal Surgery. Saunders WB, Philadelphia, 1985.
- Strombeck DR:** Small and large intestine: Normal structure and function. **In**, Guilford WG, Strombeck DR (Eds): Strombeck's Small Animal Gastroenterology, 318-327 Saunders, Philadelphia 1996.
- Bowen R:** Absorption, secretion and formation of faces in the large intestine. <http://www.vivo.colostate.edu/hbooks/pathphys/digestion/largegut/absorb.html>. Accessed: 05.01.2009.
- Braun U, Steiner A, Beart G:** Therapy and clinical progress of cattle with dilatation and torsion of caecum. *Vet Rec*, 125, 430-433, 1989.
- Collure DWD, Hameer HR:** Loss of ganglion cells and marked attenuation of bowel wall in cecal dilatation. *J Surg Res*, 60 (2): 385-388, 1996.
- Eicher R, Audigé L, Braun U:** Epidemiologie und risikofaktoren von labmagenverlagerungen und blinddarmdilatation bei der milchkuh. Internationaler Workshop 'Ätiologie, Pathogenese, Diagnostik, Prognose, Therapie und Prophylaxe der Dislocatio Abomasi' 1998.
- Fubini SL:** Surgery of the bovine large intestine. *Vet Clin North Am: Food Anim Pract*, 6, 461-471, 1990.
- Pankowski RL, Fubini SL, Stehman S:** Cecal volvulus in a dairy cow: Partial resection of the proksimal portion of the ascending colon. *J Am Vet Med Assoc*, 191, 435-436, 1987.
- Green MJ, Husband JA:** Sigmoid caecal volvulus in a dairy cow treated by total typhlectomy. *Vet Rec*, 139 (10): 233-235, 1996.
- Meylan M, Eicher R, Röthlisberger J, Steiner A:** Myoelectric activity of the spiral colon in dairy cows. *Am J Vet Res*, 63, 78-93, 2002.
- Stocker S, Steiner A, Geiser S, Kündig H:** Myoelectric activity of the cecum and proximal loop of the ascending colon in cows after spontaneous cecal dilatation/dislocation. *Am J Vet Res*, 58, 961-968 1997.
- Aslanbey D, Candaş A:** Veteriner Özel Operasyon Bilgisi. Medisan, 1996.
- Steiner A, Braun U, Walvogel A:** Comparison of staple

and suture techniques for partial typhlectomy in the cow: A prospective clinical study of 40 cases. *J Vet Med A*, 39, 26-37 1992.

17. Steiner A, Roussel A, Martig J: Effect of bethanechol, neostigmine, metoclopramide, and propranolol on myoelectric activity of ileo-ceco-colic area in cows. *Am J Vet*

Res, 56, 1081-1086, 1995.

18. Görgül OS: Sekum cerrahisi. **In**, Ruminant Cerrahisi, Uludağ Üniversitesi Veteriner Fakültesi, 116-118, Bursa, 2007.

19. Ward JL; Fubini SL: Partial typhlectomy and ileocolostomy for treatment of nonreducible cecocolic intussusception in a horse. *J Am Vet Med Assoc*, 205 (2): 325-328, 1994.